

BIBLIOTEC A

Informacions

Publicació del Servei de Biblioteques de la UAB. Núm. 26. Febrer de 2003

Hi trobareu

- 3** Noves revistes i bases de dades en suport digital a Ciències i Enginyeries
- 6** Més publicacions periòdiques, recursos digitals d'informació a la Fundació Biblioteca Josep Laporte
- 9** El Fons José Agustín Goytisolo
- 10** Els mapes de la Cartoteca General, ara també al Catàleg de les Biblioteques de la UAB
- 13** Les revistes estrangeres de Dret, a la Biblioteca de Ciències Socials
- 15** Alexandria torna a il·luminar el Mediterrani
- 19** El Servei d'Arxius de Ciència

 Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques

Nou sistema d'accés a les revistes digitals

Des de l'1 d'octubre de 2002, la secció de Revistes Digitals del web del Servei de Biblioteques ha canviat d'imatge i ha ampliat continguts.

En un treball conjunt de totes les biblioteques, ha estat possible d'introduir en el catàleg de la UAB tots els títols i els fons de les revistes que disposen de versió digital accessible pels membres de la nostra universitat.

Aquesta tasca laboriosa s'ha realitzat seguint les instruccions emeses pels responsables del Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC) i s'han aprofitat, sempre que existien, els registres d'aquest catàleg.

Això significa que ara es pot saber si una revista té disponible la versió digital des del mateix catàleg UAB i des del CCUC, sense cap necessitat de visitar les pàgines web on abans apareixia la llista alfabètica de títols.

La nova gestió dels 4.300 fons de revista actualment disponibles respon a la incorporació dels recursos digitals com a elements de ple dret en les col·leccions documentals de la UAB. Els segueixen de ben a prop les tesis digitalitzades disponibles en el servei TDX i les col·leccions de llibres digitals.

El Servei de Biblioteques UAB ha optat per mantenir el catàleg com a punt d'accés global a tots els documents adquirits amb l'objectiu de satisfer les necessitats

BIBLIOTECA Informacions

Publicació del Servei de Biblioteques
de la Universitat Autònoma de Barcelona

Núm. 26
Febrer de 2003

Dipòsit legal: B-6.440-91
ISSN: 1130-9318

Han coordinat aquest número

Vicenç Allué
Mercè Bausili
Núria Balagué
Joan Gómez Escofet
Montserrat Mallorquí

Disseny

Montserrat Benito
Jaume Brey

Edició i impressió

Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra
(Barcelona)

Adreça

Biblioteca Informacions
Servei de Biblioteques
Universitat Autònoma de Barcelona

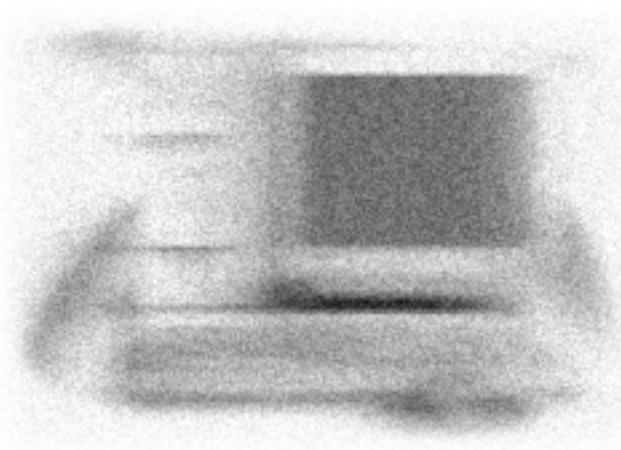
Edifici N
08193 Bellaterra (Spain)
Tel.: 93 581 10 15
Fax: 93 581 20 00
A/e: nuria.balague@uab.es

BIBLIOTECA INFORMACIONS
pot ser obtingut en format electrònic
(Acrobat) al web de la UAB:

<http://www.bib.uab.es/bib-inf/bib-inf.htm>

Els articles signats són responsabilitat dels autors
i no representen necessàriament l'opinió
de BIBLIOTECA INFORMACIONS.

dels seus usuaris, independentment del format tangible o intangible d'aquests documents.

A partir d'aquesta base de dades mantinguda conjuntament que és el catàleg, també es proporciona la informació en diferents presentacions a través de la secció de Revistes Digitals del web del Servei:

- En primer lloc, es manté la **llista alfabètica** amb l'exportació periòdica de la informació sobre els títols, que enllaça directament amb una cerca en el catàleg per comprovar el fons i les condicions d'accés abans de connectar-se al servei corresponent.
- En segon lloc, s'ha preparat una **classificació temàtica** de grans grups, basada en la CDU (classificació decimal universal), d'ús habitual per a l'ordenació dels llibres a les biblioteques UAB –que permet recuperar, en cerca directa al catàleg, els títols disponibles sobre una àrea de coneixement. Aquesta és una millora llargament reclamada per nombrosos usuaris que finalment s'ha pogut assolir gràcies al canvi en el sistema de gestió.
- En tercer lloc, es manté la **llista de serveis** d'accés, d'editorials i d'altres intermediaris, que, igualment a través del catàleg, dona compte dels títols disponibles en cadascun d'ells, acompanyada d'un recull d'informacions complementàries sobre condicions d'ús, característiques especials, ajudes variades i enllaços directes als serveis en qüestió.

Tot plegat esperem que ajudi a fer conèixer encara més els recursos digitals i que en propiciï l'ús per part de la comunitat universitària amb l'estalvi de temps i d'esforços que això pot suposar.

Per a qualsevol dubte o consulta, el personal de les biblioteques UAB, especialment a través dels punts de contacte per correu electrònic, es troba a la disposició de tots els usuaris.

Referències d'adreces:

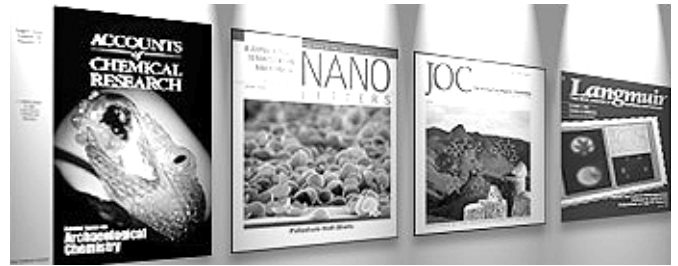
Catàleg UAB: <http://www.babel.uab.es/>

Revistes digitals: <http://www.bib.uab.es/project/remjour1.htm>

CCUC: <http://www.cbuc.es/ccuc/>

TDX: <http://www.tdx.cbuc.es/>

Biblioteca Digital

Noves revistes i bases de dades a Ciències i Enginyeries

Darrerament, no només el ventall de revistes electròniques i l'oferta de bases de dades bibliogràfiques s'ha ampliat de forma qualitativament important, sinó que també s'ha iniciat l'oferta de llibres electrònics, en alguns casos resultat de la política del CBUC, i en d'altres, de l'esforç local. En tot cas, en les circumstàncies actuals, les millores sempre vénen pel camí de la col·laboració, sense la qual moltes iniciatives acaben en mal viarany. Cal, doncs, fer una breu ullada a les darreres novetats i esperar que el futur vagi en la mateixa línia.

L'Scifinder

A principis del segle xx, per iniciativa del Bureau of Standards dels EUA, es va posar en marxa un servei per fer accessible la ingent quantitat d'informació química a la comunitat científica nord-americana. Entre les raons principals, destacava que Alemanya era la capdavantera en recerca química, i l'alemany, la llengua dominant. Així naixia el Chemical Abstracts Service (CAS), un servei destinat a recollir, resumir i sobretot traduir els resultats de la recerca química. El temps i les vicissituds històriques l'han consolidat com a font d'informació líder en el camp de la química.

Actualment, la magnitud de l'empresa es reflecteix en els nombrosos metres lineals de prestatgeria que ocupen els volums setmanals del *Chemical Abstracts* (CA), ubicats a la Biblioteca de Ciències i d'Enginyeries. Aquests volums són el resultat de «destil·lar» aproximadament unes vuit mil publicacions químiques sistemàticament. Actualment, el resultat supera els cinquanta mil articles i més de cent mil patents per any. El total acumulat de referències és d'uns vint-i-dos milions, entre articles i patents. Pel que fa als compostos químics identificats pel CAS, superen els vint-i-dos milions. I són també milions la quantitat de reaccions químiques descrites i analitzades.

Fins fa ben poc, la versió impresa era la que es consultava majoritàriament, tot i que existia la possibilitat de fer consultes en línia a través del servei de teledocumentació.

No obstant això, ambdues modalitats han quedat superades per la possibilitat de consultar el CA per Internet. La versió

disponible, adreçada a l'àmbit acadèmic i anomenada *Scifinder Scholar*,¹ permet de consultar bibliografia química (CA Plus) i biomèdica (Medline), identificar compostos (CAS Registry), conèixer els detalls de reaccions químiques (CAS React) i la consulta d'informació comercial (ChemCats) i legal relativa als compostos (Chemlist).

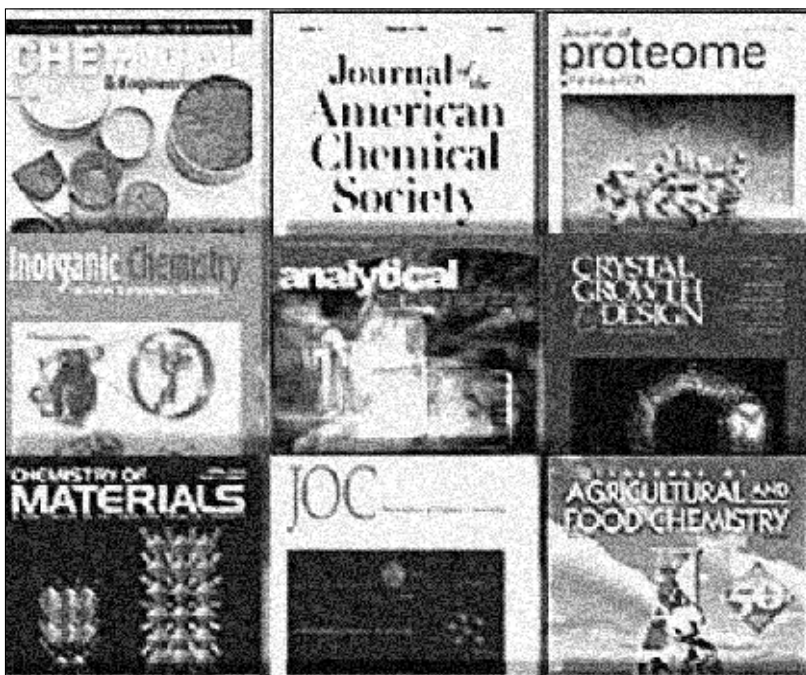
Després d'un llarg període de prova de gairebé dos anys, les virtuts d'aquesta versió del CA l'han convertit en una eina imprescindible, valorada molt positivament per tothom, capaç de millorar, facilitar i descentralitzar l'accés al CA. No obstant això, el futur quedava en entredit per les incerteses del finançament.

Inicialment, l'experiència va ser fruit de la cooperació econòmica entre la biblioteca i els departaments. Aquest era el punt de partida, però ni uns ni altres podien assumir-ne la despesa. Sortosament, s'han superat les incerteses econòmiques i la continuïtat està garantida; la versió en paper es donarà de baixa i el cost de la nova versió s'assumirà des del pressupost centralitzat.

Wiley Interscience, American Chemical Society, American Institute of Physics i Institute of Physics

De segur que el servei més preuat pels docents i investigadors és l'accés remot als papers que publiquen les revistes dels seus rams, sovint força inaccessibles per raons econòmiques. Millorar el ventall de revistes científiques a l'abast i racionalitzar-ne la despesa és una de les prioritats del Servei de Biblioteques i del CBUC. En aquesta línia, darrerament hi ha hagut millores considerables que cal esmentar.

1. En aquests moments, es pot consultar des d'alguns ordinadors ubicats a les biblioteques de Ciències i d'Enginyeries, Medicina i Veterinària, i des dels departaments interessats. Per consultar-lo, cal disposar del programa client específic. Per a més informació, adreuevos a la Biblioteca.

1. Wiley Interscience

Des del juliol passat, les universitats vinculades al CBUC tenen a la seva disposició les revistes científicotècniques del grup editorial Wiley Interscience.² Amb aquest nou contracte s'ha ampliat considerablement l'oferta de revistes en línia, tant en termes quantitius (uns 350 títols i números antics fins al 1997) com qualitius, atès que l'editorial Wiley és una de les més prestigioses de l'àmbit científic.

Justament per això, pel seu pes específic, en aquest cas ha interessat i ha estat possible la participació d'altres institucions i consorcis espanyols en el contracte. Arran d'aquesta col·laboració, cadascuna de les parts implicades ha tingut un considerable estalvi econòmic, a la vegada que ha pogut millorar les condicions locals. D'aquesta manera, de cara al període 2003-2006, es podrà tenir accés a la totalitat de revistes que publica el grup, al marge de les subscripcions locals amb l'editor.

Paral·lelament, aquest contracte permetrà donar de baixa títols subscrits per la UAB en versió impresa i, conseqüentment, alleugerir o fer canvis en els corresponents comptes destinats a revistes.

2. American Chemical Society (ACS)

L'American Chemical Society és una de les societats acadèmiques de més prestigi en l'àmbit de la química, i això es reflecteix en les nombroses revistes especialitzades que publiquen. Sovint, molts dels seus títols apareixen entre els més citats en el rànquing de referència que anualment fa públic l'ISI (*Journal Citation Reports*).

Fins ara, cadascuna de les universitats catalanes gaudia per separat d'alguna de les revistes. En molts casos, atesa la importància de l'ACS, les subscripcions d'unes i altres es repetien. En aquest cas, l'acord entre les universitats vinculades al CBUC ha permès garantir una millora substancial en l'accés a les publicacions i, de retruc, un possible estalvi en les subscripcions locals, normalment en versió impresa.

2. <http://www3.interscience.wiley.com/journalfinder.html>

Afortunadament, l'acord ha estat possible i el CBUC va contractar la totalitat de revistes de l'ACS. Així, des de l'estiu passat, es pot accedir en línia a la trentena de publicacions de l'ACS.

De moment, està garantit poder consultar els darrers quatre anys. Malgrat això, a partir de gener del 2003, es podran consultar tots els números d'anys anteriors.³

3. American Institute of Physics (AIP) i Institute of Physics (IOP)

En aquest cas, es tracta d'iniciatives locals que milloren el ventall de publicacions de física. Tant l'AIP com l'IOP són institucions de referència en el món de la física, ubicades a banda i banda de l'Atlàntic.

De l'AIP, en surten les diferents edicions de la prestigiosa *Physical Review* o la *Physical Review Letters*, de l'IOP, el *Journal of Physics*, l'*European Journal of Physics* o el *Journal of Optics*, per citar-ne algunes prou reconegudes.

Si bé moltes de les revistes de l'AIP es rebien a la UAB en versió impresa, d'ençà de l'estiu l'oferta per a la UAB s'ha millorat gràcies a l'accés en línia.⁴

Pel que fa a l'IOP, fins ara la UAB rebia un total tretze revistes seves, però gràcies a un acord pressupostari entre la Biblioteca i el Departament de Física s'ha pogut aprofitar una promoció de l'editor per ampliar l'oferta en línia a 33 revistes, gairebé totes les que publica.

Aquest darrer producte, que duu el nom comercial de Package Z,⁵ inclou l'accés en línia a la totalitat del fons, sense restriccions. El contracte és per a tot l'any 2003, però actualment ja s'hi pot accedir.

Finalment, cal remarcar que el Package Z no només amplia el ventall de títols, sinó que completa generosament la col·lecció actual des del moment que posa a l'abast tots els números antics, molts d'ells anteriors al fons imprès dipositat a la biblioteca.

Safari Tech Books Online

De forma similar a com ha anat passant amb les revistes electròniques, l'oferta de llibres en línia pren cada cop més volada, especialment en l'àmbit científicotècnic, marcat pels tiratges curts i una ràpida obsolescència.

Safari⁶ és el primer lot de llibres electrònics que s'ofereix des del CBUC. Un total de 620 títols d'informàtica, Internet, comerç electrònic, gestió, etc., d'editorials de prestigi com ara Addison-Wesley, O'Reilly, Prentice-Hall o Microsoft Press.

3. <http://www3.interscience.wiley.com/journalfinder.html>

4. <http://pubs.acs.org/about.html>

5. <http://ojps.aip.org/>

6. <http://www.iop.org/EJ>

El contracte amb el proveïdor, el portal Proquest Information and Learning Company, té una vigència de tres anys (2003-2005) i admet un màxim de quatre consultes simultànies. El ventall de títols es podrà anar modificant dins els marges pressupostaris fixats. A més, cal destacar que en el contracte ja es preveu la possibilitat de fer còpies i d'elaborar dossiers electrònics per a usos estrictament acadèmics.

Food Science and Technology Abstracts (FSTA)

Una altra novetat del CBUC és la base de dades bibliogràfica FSTA, especialitzada en tecnologia, química, enginyeria, empaquetatge, càterin i economia alimentària, com també en nutrició. L'FSTA l'elabora la International Food Information Service (IFIS), organització internacional líder en l'àmbit alimentari, i indexa aproximadament 1800 revistes especialitzades.⁷

La consulta es fa mitjançant el conegut Sistema OVID,⁸ amb l'avantatge que els resultats es vinculen a la base de dades del Catàleg Col·lectiu de les Biblioteques Universitàries Catalanes.

Tomàs Fabregat
Biblioteca de Ciències i d'Enginyeries

7. <http://www.ifis.org/serials/index.html>

8. <http://www.cbuc.es/5digital.html>

Més publicacions digitals de la UAB

Des de l'última vegada que vam anunciar canvis a *UABpubD: Biblioteca de Publicacions Digitals de la UAB* (<http://www-bib.uab.es/pub>), s'han incorporat tres nous fons de revistes i un llibre digital.

El mes de maig, la revista *Quaderns* va passar a formar part de la UABpubD. El seu subtítol, *Revista de Traducció*, i el fet que sigui editada pel Departament de Traducció i d'Interpretació ja ens indiquen la seva temàtica. Evidentment, s'hi poden trobar articles en català, castellà, anglès i francès. Podeu trobar en format digital tota la publicació, des del primer número de l'any 1998.

També els departaments de Filologia Catalana i de Filologia Espanyola han inclòs la seva revista *Catalan Working Papers in*

Linguistics a la *UABpubD*, amb una clara vocació internacional, els articles, tracten sobre les noves investigacions en lingüística i gramàtica generativa. En aquest cas, es troba disponible des del volum 6 de 1998.

El fons s'amplia aquest mes d'octubre amb la revista *Links & Letters*, editada pel Departament de Filologia Anglesa i de Germanística. En trobareu la versió digital des del volum 5 de 1998, excepte l'últim número publicat.

Links & Letters és una revista que cobreix diferents àrees del camp dels estudis d'anglès (lingüística, literatura i cultura del món de parla anglesa).

En darrer lloc, cal parlar de la incorporació d'un nou llibre digital. El Grup de Recerca sobre Migracions i el Servei de Publicacions de la UAB han decidit dipositar una còpia de la publicació digital *Migracions a Catalunya: l'estat de la qüestió (1975-2000)* al servei UABPubD.

Cristina Azorín
UTP

Figura 1

Recursos digitals d'informació a la Fundació Biblioteca Josep Laporte*

La Fundació Biblioteca Josep Laporte (FBJL) és un projecte promogut per la UAB que agrupa en el seu patronat, constituït el juliol de 1999, altres institucions a més de la Fundació UAB, com ara la Universitat de Barcelona, el Col·legi de Metges de Barcelona, l'Institut Català de la Salut, l'Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau, l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària, la Fundació Puigvert, la Fundació Parc Taulí, la Fundació Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, l'Institut Universitari Dexeus, l'Institut Guttman i el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya.

La missió de l'FBJL es defineix per aquests principis:

1. Proveir i oferir la informació i l'educació necessàries per promoure un procés de presa de decisions racionals basades en el coneixement a la sanitat per part dels professionals i els usuaris.
2. Promoure la producció, la cerca, la selecció, la síntesi, la integració, la transferència i la disseminació de coneixement en l'àmbit de les ciències de la salut i de la vida.
3. Respondre i abordar les necessitats d'informació i de coneixement actuals i futures dels professionals de la salut, els professors, els estudiants i els consumidors, mitjançant la implantació de les tecnologies de la informació i la comunicació.

El projecte de l'FBJL s'estructura al voltant de cinc àrees funcionals: 1. Biblioteca presencial a la Casa de Convalescència, 2. Biblioteca digital, 3. Centres de gestió del coneixement, 4. Formació i 5. Recerca i projectes.

L'objectiu d'aquest article és presentar els recursos digitals existents a l'FBJL, alguns dels quals són d'accés restringit i d'altres, oberts a tothom que hi vulgui accedir.

* <http://www3.interscience.wiley.com/journalfinder.html>

Biblioteca digital (BD)

La BD presenta un conjunt de recursos que s'agrupen al voltant de tres seccions: 1) sistema OVID, 2) Lloc web de l'FBJL, i 3) Biblioteca a Mida (BaM). El sistema OVID inclou bases de dades bibliogràfiques connectades a 56 revistes de text complet i bases de dades de medicina basada en l'evidència. Hi poden accedir tots els usuaris que pertanyen a les institucions membres del Patronat de l'FBJL o a les vuit institucions associades, entre les quals destaca el Departament de Sanitat i Seguretat Social i els hospitals comarcals catalans. El sistema ha produït 145.341 sessions de visita en els deu primers mesos de l'any 2002, amb una estada de 23 minuts de mitjana per sessió i un total de 596.091

ítems visitats. El lloc web www.fbJoseplaporte.org (figura 1) reuneix un conjunt de 160 revistes de text complet i de recursos d'informació que atenen interessos específics d'estudiants i professionals de la salut. Entre ells, nou recursos en guies de pràctica clínica i medicina basada en l'evidència. En els primers deu mesos de l'any 2002, s'han produït 50.776 sessions de visita a aquesta secció. La BaM és un sistema gratuït de provisió d'informació personalitzada sobre quinze temes de salut específics a la bústia de correu electrònic de l'usuari. Al lloc web també es pot trobar el butlletí gratuït de l'FBJL en format electrònic, que té 1.409 persones subscrietes i que està previst que properament es denomini *Revista de Gestión del Conocimiento, Salud y Sanidad*. Finalment, el lloc web té un document on es defineixen els productes i serveis de la BD, del qual s'han descarregat 1.703 còpies, i un llibre d'estil que inclou els criteris de selecció de continguts, dels quals s'han descarregat 3.318 còpies en aquests darrers deu mesos.

Centres de gestió del coneixement

Els centres de gestió del coneixement (CGC) són productes d'informació que s'orienten cap a dos tipus d'usuaris finals: els professionals de la salut i el públic. Entre els primers, destaquen la gestió i el manteniment del lloc web del projecte internacional conegut per Col·laboració AGREE www.agreecollaboration.org (figura 2), la Biblioteca Jaime Rotés Querol, www.bjrj.org, la Biblioteca Novartis de Gestión Clínica www.fbJoseplaporte.org/bncg (figura 3) i el projecte Guiasalud, en fase de desenvolupament. La Col·laboració AGREE reuneix tota la recerca realitzada en aquest projecte sobre avaluació de guies

Figura 2

de pràctica clínica, juntament amb l'instrument d'avaluació en diferents idiomes. En els primers deu mesos de l'any 2002, s'han produït 17.084 visites al lloc web de diferents països del món, amb les subsegüents descàrregues electròniques de l'instrument per a la seva difusió posterior en format paper. La BJRQ és la biblioteca de la Sociedad Española de Reumatología i està patrocinada per Pfizer i Pharmacia Upjohn. Tant aquesta biblioteca com la BNGC, patrocinada per Novartis, són d'accés restringit i agrupen recursos d'informació basats en una biblioteca presencial, un centre de documentació, una biblioteca digital i una biblioteca a mida. Entre aquests projectes digitals, pròximament està previst el llançament, juntament amb la Càtedra UAB-Novartis d'Atenció Primària, de la *Revista Clínica Electrónica de Atención Primaria*. El projecte Guiasalud està promogut per FUNDSIS i es realitza juntament amb les conselleries de Salut de les comunitats autònomes. Té com a propòsit reunir un conjunt de recursos que permetin la cerca i la realització de guies de pràctica clínica basades en l'evidència científica.

Destinats al públic general, la FBJL ha desenvolupat l'Observatorio de Salud y Mujer (www.obsym.org) (figura 4), els continguts de Clicksalud (www.clicksalud.org) i els projectes de pacients. OBSYM és un projecte patrocinat per MSD, que reuneix informació en nou àrees clíniques específiques, una revista electrònica de subscripció gratuïta –*Revista Electrónica de Salud y Mujer*–, recerca pròpia, activitats de formació, i planteja en el futur una estratègia de comunicació entre les associacions de dones. Des de l'OBSYM s'ha dut a terme una enquesta a 6.530 dones espanyoles per avaluar les seves necessitats d'informació. Es va col·locar a Internet el mes de juliol i ha tingut, d'ençà de finals d'octubre, 38.919 visites, amb 9.516 documents

Figura 3

Figura 4

descarregats i 1.299 subscrits al número 0 de la revista. Clickasalud és un projecte patrocinat per la Fundació AGBAR, en què l'FBJL és proveïdora de continguts, i inclou activitats presencials i digitals de formació en educació per a la salut per a adolescents de dotze a setze anys. Tanmateix, l'FBJL està portant a terme recerca en pacients amb l'objectiu de desenvolupar un lloc web específic per atendre necessitats d'informació específiques en aquest àmbit.

Finalment, l'FBJL ha desenvolupat diferents treballs de recerca i reflexió estratègica d'accés gratuït al lloc web i orientats a l'àmbit dels pacients –El Paciente del Futuro (amb 1.700 documents descarregats en deu mesos)– i al dels professionals –El Futuro de la Profesión Médica (amb 4.192 documents descarregats en deu mesos).

Trets finals

L'FBJL reuneix un conjunt de recursos digitals propis o de distribució, amb la missió de facilitar l'accés a la informació i al coneixement de qualitat per part de les institucions que li donen suport i el públic en general, sempre que sigui possible. Les activitats de l'FBJL estan obertes a col·laboracions de persones i institucions amb les quals es comparteixen propòsits i finalitats.

De bibliotecis

El fons José Agustín Goytisolo

Des del 27 de febrer de 2002, la Universitat Autònoma de Barcelona acull el fons documental del poeta José Agustín Goytisolo. El llegat inclou manuscrits, correspondència, arxiu fotogràfic i textos impresos, i ha estat cedit per l'esposa del poeta, Asunción Carandell, i per la seva filla, Julia Goytisolo i Carandell.

Aquest fons neix lligat a la Càtedra Goytisolo, que serà l'encarregada de potenciar-lo i difondre'l. Seran igualment objectius de la Càtedra la preparació d'una edició crítica de l'obra completa de Goytisolo, l'ordenació i la catalogació del seu llegat i la difusió de l'obra del poeta mitjançant congressos, simposis o seminaris. La Càtedra està vinculada a la Facultat de Filosofia i Lletres i, més concretament, al Departament de Filologia Espanyola. La seva responsable durant els primers dos anys és la professora Carme Riera.

Per tal de facilitar la consulta de tots aquests materials als investigadors i estudiosos, la Biblioteca d'Humanitats ha creat un nou espai, la Sala José Agustín Goytisolo. El personal de la Càtedra i la mateixa Biblioteca estan inventariant i catalogant els diferents materials de què consta.

La diversitat del seu contingut, la podríem resumir sota els epígrafs següents:

Epistolari

Obra individual

- Poesia
- Traduccions
- Edicions

Obra col·lectiva

- Antologies
- Llibres de text
- Homenatges

Estudis de poesia

- Generals
- Segle xx
- Generació dels cinquanta

Publicacions periòdiques

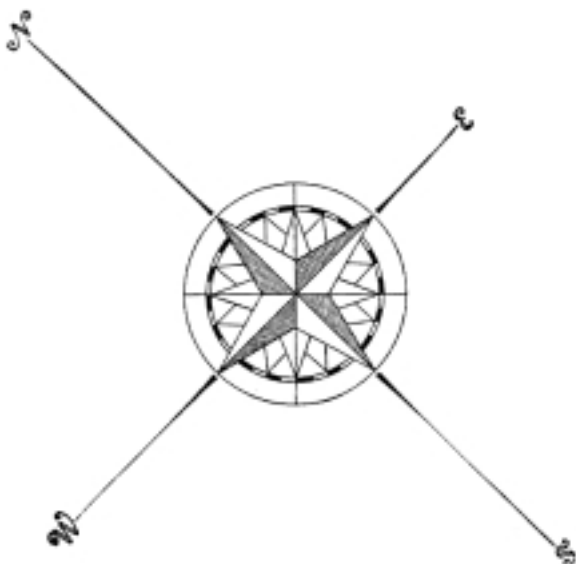
Vària

- Fotografies, cartells, homenatges, etc.

Lectures preferides

La creació d'aquest espai va justificar un acte d'inauguració molt entranyable, en el qual van intervenir, a més de la seva vídua i la seva filla i de diverses autoritats acadèmiques, el grup Laida, que va recitar poemes, i Paco Ibáñez, que va cantar algunes de les poesies que ha musicat. El professor Fernando Valls va escriure unes paraules per encàrrec del rector, Lluís Ferrer.

Us recomanem que consulteu l'exposició José Agustín Goytisolo a <http://hipatia.uab.es/exposicions/goytisolo/entrada-html>, que la Biblioteca d'Humanitats va preparar per a l'ocasió.

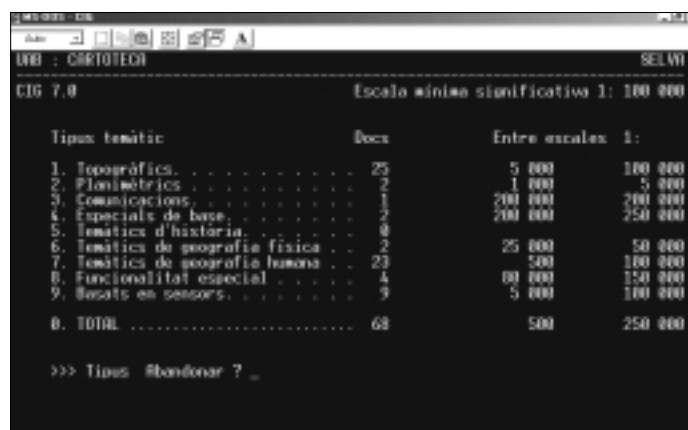
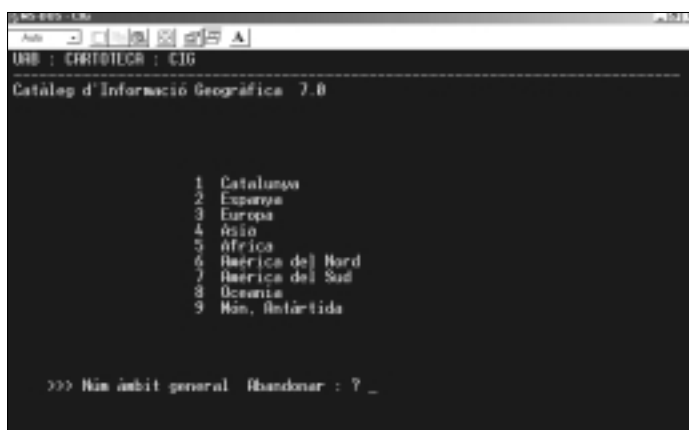

Els mapes de la Cartoteca General, ara també al Catàleg de les Biblioteques de la UAB

Des que, el 1981, el Departament de Geografia de la UAB va començar a reunir la seva col·lecció de materials cartogràfics, que més tard va esdevenir el nucli del fons de la Cartoteca General, han passat més de vint anys. En tot aquest temps, la consulta del seu catàleg ha anat variant a mesura que les noves tecnologies han anat evolucionant. Després de diverses etapes, aquest catàleg és ara també consultable a través del mateix sistema que utilitzen la resta de biblioteques del Servei de Biblioteques de la UAB. Fem, però, una mica d'història...

La informatització del catàleg

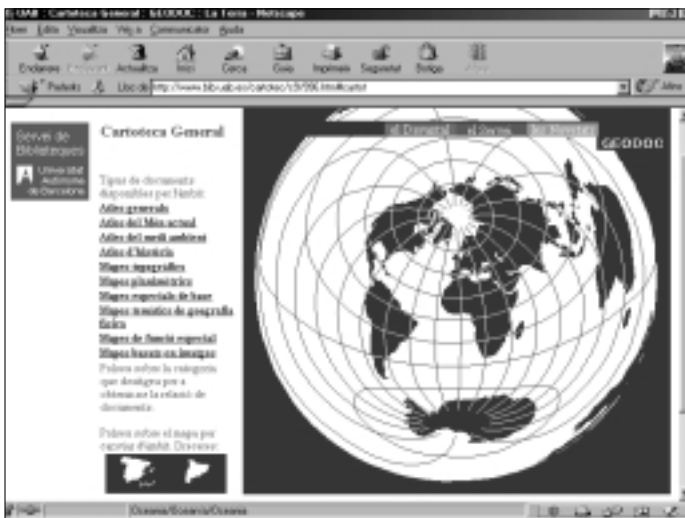
El 1986, es va iniciar la informatització del catàleg, que va donar com a resultat el Catàleg d'Informació Geogràfica (CIG), una eina informatitzada amb programaris desenvolupats a la mateixa Cartoteca en l'entorn VMS-VAX del CCUAB i en l'entorn DOS de l'equipament microinformàtic de la Cartoteca. La seva consulta s'establia a través de la selecció d'àrees geogràfiques que, al seu torn, oferien els diferents tipus de mapes disponibles i els diferents rangs d'escala que l'usuari hi podia trobar.

L'accés per àmbits geogràfics jerarquitats era la idea bàsica d'aquest catàleg, idea que es va mantenir amb l'arribada d'un nou entorn que ha fet la consulta molt més amigable: les pàgines web.

Geodoc: l'accés a través d'Internet

El 1997, es van posar a disposició dels usuaris les pàgines web de la Cartoteca. Aquestes inclouen Geodoc, la nova interfície gràfica que permet la consulta del catàleg via web. Seguint la mateixa estructura que el CIG (selecció d'àmbit geogràfic i, dins d'aquest, tipus i escala del mapa), Geodoc afegeix a les llistes de mapes els atlas que corresponen a l'àmbit geogràfic triat.

De Geodoc i de com es consulta, no en parlarem en aquestes línies, ja que n'hi ha una guia a <http://www.bib.uab.es/cartotec/c0/guiac.htm>, i també en teniu la presentació a l'article signat per Pau Alegre, coordinador de la Cartoteca, al *Biblioteca Informacions*, 19, d'octubre de 1998.¹

El lliure accés a les seves pàgines des de qualsevol ordinador connectat a Internet va suposar un increment notable de consultes des de la mateixa universitat i també d'arreu del món. Una altra via per assegurar que aquesta consulta fos al més àmplia possible era la integració del catàleg de la Cartoteca dins el catàleg general de les Biblioteques de la UAB. Des del mes de juliol del 2002, això ja és una realitat.

La integració del catàleg

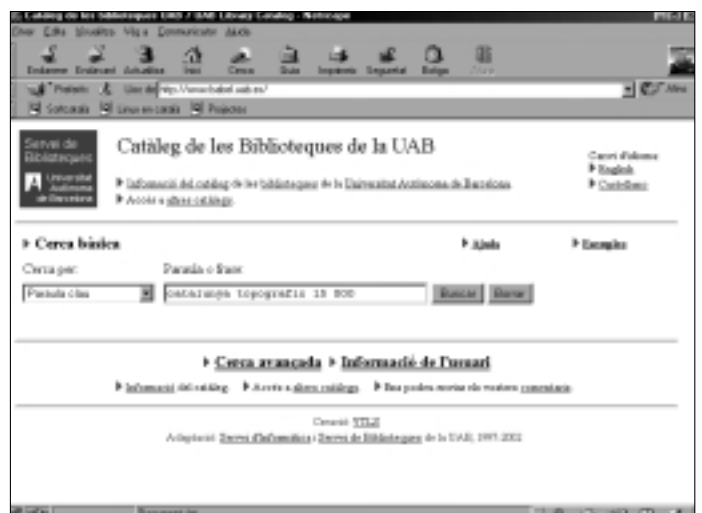
El mes de juliol d'enguany, es va realitzar la integració de la base de dades del Catàleg d'Informació Geogràfica al sistema d'informatització de biblioteques VTLS, l'utilitzat per les biblioteques del Servei de Biblioteques de la UAB. En termes quantitius, el resultat ha estat la inclusió en el sistema de 3.565 nous registres bibliogràfics i de 32.003 registres d'exemplar. Això significa que, des d'aquest moment, la consulta dels mapes de la Cartoteca també es pot realitzar a través d'aquest entorn. Remarquem, no obstant això, que la consulta de Geodoc no desapareix, sinó que coexisteix, de manera que l'accés al catàleg es pot realitzar a través de dues vies diferents.

Aquesta duplictat implica estratègies i formats diferents a l'hora de realitzar consultes i d'obtenir resultats. Ja hem dit que Geodoc presenta una interfície gràfica on, d'una manera senzilla i mitjançant enllaços, s'accedeix als diferents àmbits geogràfics i als tipus de mapes de cada àmbit. El resultat és una llista de referències ordenada per escales amb les dades més significatives de cada document. A VTLS tot això canvia. Si bé ja coneixem els elements bàsics pels quals s'accedeix als registres en aquest sistema (autor, títol, matèria, ISBN, paraula clau,

topogràfic), les particularitats del material cartogràfic fan aconsellable afegir-hi alguns conceptes propis que ajudaran a aconseguir resultats més acurats i precisos.

Com busquem els mapes?

Certs accessos bàsics a VTLS poden resultar no gaire útils a l'hora de buscar un mapa si no sabem per endavant quin és el seu títol, autor, etc. A més, aquest no és el cas majoritari. El més usual és que necessitem trobar un mapa d'una àrea, tipus i escala concrets. L'àmbit geogràfic delimita la zona que volem abastar, el tipus de mapa, la informació que volem que contingui, i l'escala ens ajuda a definir el grau de precisió o concreció del document (d'una manera planera, podríem dir que, en les escales grans, les coses es veuen grans, i en les escales petites, les coses es veuen petites). Un exemple senzill seria la cerca d'un mapa topogràfic de Catalunya a una escala gran, on tenim l'àmbit geogràfic –Catalunya–, el temàtic –topogràfic– i la tria d'una escala apropiada –en aquest cas, 1:5 000. Amb aquests tres conceptes podem realitzar una cerca per paraula clau de la manera següent:

1. Pau Alegre i Nadal, «Cartoteca General: nova web a la vostra disposició», *Biblioteca Informacions* 19 (octubre de 1998), p. 4-6.

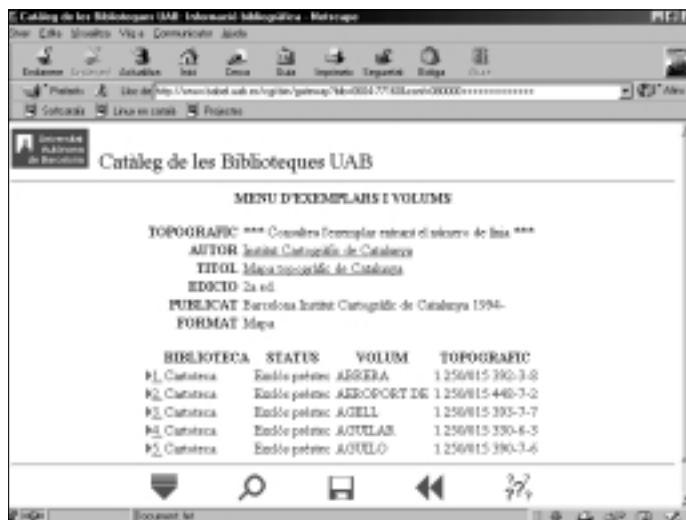
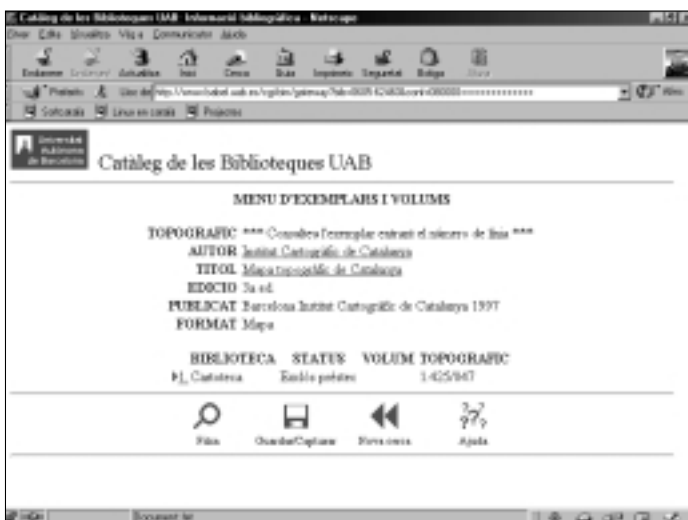

Fixeu-vos que l'única particularitat és la manera de definir l'escala com a paraula clau. S'agrupa el denominador de la fracció amb les primeres xifres, deixant sempre a continuació grups de tres. Així, una escala 1:250 000 es convertiria en 1250 000, i una escala 1:4 000 000, en una escala 14 000 000.

Aquests serien els conceptes bàsics, als quals podríem afegir-ne qualsevol altre que creguem convenient o necessari: paraula clau d'autor per buscar els d'una institució concreta, a partir d'un any, o també qüestions més característiques dels mapes, com tipus de coordenades o projecció.

Els resultats

La informació resultant és la mateixa que a la resta de materials: informació bibliogràfica i dels exemplars disponibles. En aquest últim apartat trobareu els topogràfics necessaris per sol·licitar el material al personal de la Cartoteca. Fixeu-vos que són codis numèrics dividits en un o dos blocs, segons si són mapes en un full únic o mapes dividits en diversos fulls.

Per localitzar la zona concreta que cobreix cada full podeu consultar els mapes de localització disponibles a la Cartoteca.

Per finalitzar...

Finalment, us demanem que ens feu arribar qualsevol comentari o dubte respecte de la utilització del nostre catàleg (per qualsevol de les vies que utilitzeu), com també altres qüestions que apareguin arran de la seva consulta. Intentarem respondre-us de la manera més eficaç possible.

Tampoc no voldríem acabar aquestes línies sense agrair a Sònia Mas, de la Unitat Tècnica del Servei de Biblioteques, i a Ferran Jorba, del Servei d'Informàtica, la seva dedicació, i a Pau Alegre, coordinador de la Cartoteca, la seva col·laboració.

Esperem que tot aquest treball millori el coneixement dels fons existents al nostre servei i ajudi a fomentar-ne la utilització per part de tota la comunitat universitària.

Les revistes estrangeres de dret, a la Biblioteca de Ciències Socials

Tot i que la base del dret que s'estudia a la nostra universitat és el dret espanyol, és clara la importància que tenen, avui dia, el dret comparat, el dret comunitari i el dret internacional. Per tot això, la Facultat de Dret ha destinat des de fa molts anys molts recursos a l'adquisició de publicacions periòdiques estrangeres especialitzades.

Podem trobar-hi revistes de diversos països, organismes internacionals i/o temàtiques dins del dret, tant de legislació i jurisprudència com d'articles doctrinals. Els fons existents d'aquestes publicacions poden anar des d'un parell d'anys, si s'han subscrit recentment, fins a més de mig segle enrere, en revistes de les quals, per la seva importància, s'han adquirit fons retrospectius.

De caràcter general, cal destacar el *Bulletin of Legal Developments*, que, amb una periodicitat quinzenal, ens informa de les novetats legislatives de països d'arreu del món i d'organismes internacionals.

El dret espanyol pertany a la família jurídica romano-germànica, per la qual cosa té molts punts de contacte amb el dret alemany, l'italià i el francès. L'altra gran família jurídica, en oposició a la d'origen romà, és el *common law* o, el que és igual, el dret anglosaxó. D'aquí la importància que, de manera destacada, té la nostra col·lecció de revistes d'Alemanya,

França i Itàlia, en el primer cas, i del Regne Unit i dels EUA, en el segon.

A més, el fons de revistes inclou publicacions sobre dret de l'Àfrica, Austràlia, l'Amèrica Llatina, el Brasil, el Canadà, l'Europa de l'Est, l'Índia, el Japó, Puerto Rico, Suïssa, i també de la Comunitat Europea: Àustria, els Països Baixos, Bèlgica, Portugal, etc.

Si ens fixem en l'editor de les publicacions periòdiques estrangeres, hem de remarcar les que provenen d'universitats, sobretot de l'àmbit anglosaxó. Una atenció especial mereix la *Harvard Law Review*, considerada una de les més importants i de la qual tenim la col·lecció sencera, des de 1887 fins a l'actualitat.

Qui estigui interessat en aquest fons pot consultar la nostra guia de recursos a <http://www.bib.uab.es/socials/ri-est.htm>.

A més, podeu consultar prop de noranta títols de revistes digitals, alguns dels quals són els mateixos que tenim en paper, però d'altres ens informaran sobre el dret de països dels quals tenim poca documentació impresa. Alguns exemples podrien ser: *Asia Pacific Law Review*, *Acta Juridica Hungarica* o *Arab Law Quarterly*.

Carmen Farré
Biblioteca de Ciències Socials

Donatius recents a la Biblioteca de Veterinària

Darrerament, la Biblioteca de Veterinària ha rebut diversos donatius. En destaquem alguns:

- 835 exemplars de monografies i 24 títols de revistes (645 exemplars) del veterinari Antonio Concellón Martínez. Matèria: medicina veterinària i produccions animals
- 100 exemplars de monografies i 23 títols de revistes (686 exemplars) de l'Escola Oficial d'Avicultura d'Arenys de Mar. Matèria: avicultura i monogàstrics
- 70 exemplars de monografies dels hereus de Pere Màrtir Rossell i Vilà. Matèria: fons antic de medicina veterinària

Vicenç Allué
Biblioteca de Veterinària

Jubilació del bibliotecari Lluís Cucurella

Llicenciat en Filosofia i Teologia, Lluís Cucurella va arribar a l'Autònoma el 15 de març de 1979, després d'una època a la Biblioteca del monestir de Montserrat i a l'empresa privada.

L'any 1970 va intentar estudiar biblioteconomia a l'antiga Escola de Bibliotecàries, però, com indica el seu nom, l'accés estava restringit a les dones.

Va començar a treballar a la Biblioteca de Dret, aproximadament durant un any, després va passar a la Biblioteca General i, més tard, a l'àrea tècnica del Servei de Biblioteques, on es va quedar fins a la seva jubilació el 30 de setembre de 2002.

La seva trajectòria laboral, amb una especialització en el tema de les publicacions periòdiques, està marcada per col·laboracions que s'estenen més enllà de la UAB: ha actuat com a docent en cursos de reciclatge, ha ajudat les altres universitats a gestionar les revistes amb el programa VTLS i ha participat activament en la creació del CRUC (Catàleg de Revistes de les Universitats Catalanes), precursor del que després ha estat el CCUC (Catàleg Col·lectiu de les Universitats Catalanes), en el qual també va col·laborar des dels inicis.

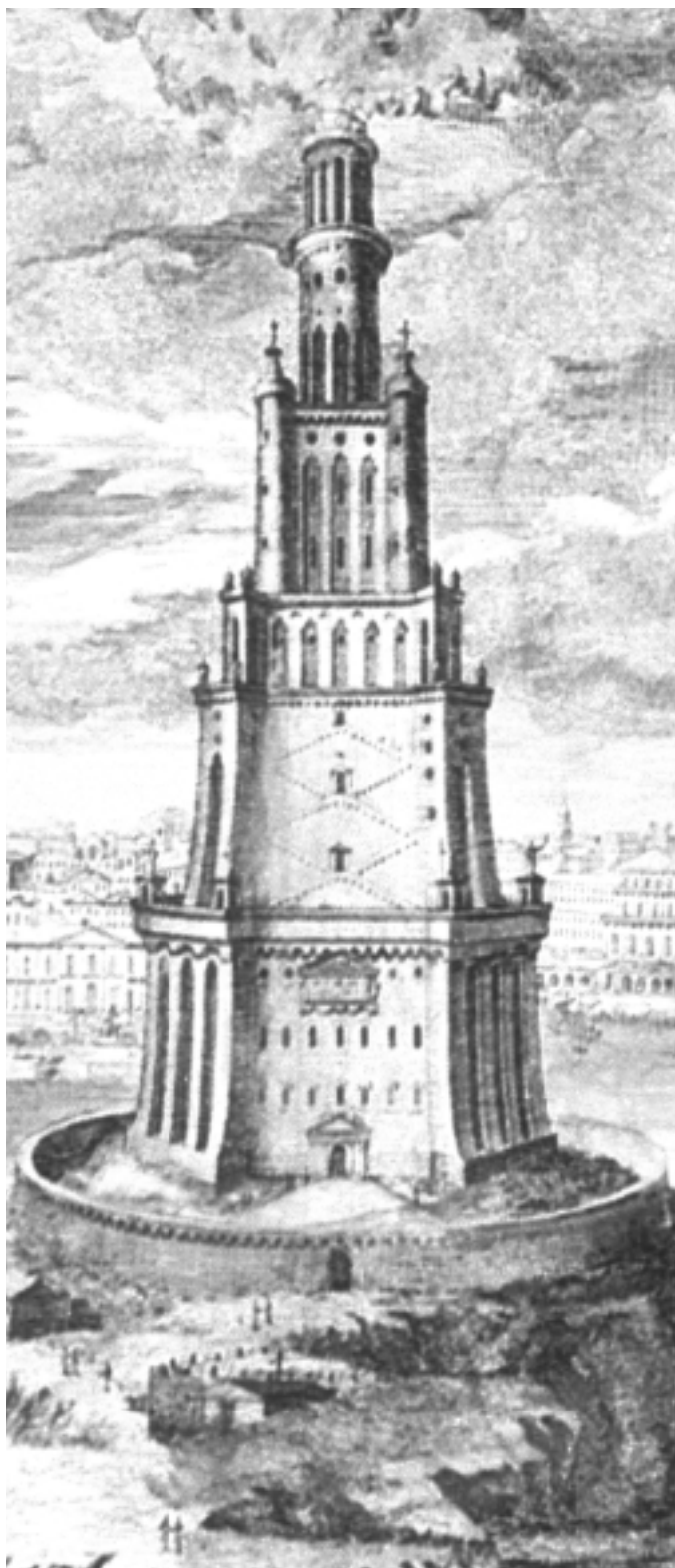
S'ha involucrat especialment en els grups de treball creats per a aquest tema, com el Grup d'Usuaris de VTLS o el grup de treball del Col·legi de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya.

Per acabar, cal destacar la seva participació en un altre grup que de segur que també el trobarà a faltar, el Cor de la UAB.

Estem convençuts que en Lluís sabrà gaudir d'aquesta nova etapa que ara comença i li desitgem la millor sort del món.

Cristina Azorín
UTP

L'aprenent de bibliòfil

Alexandria torna a il·luminar el Mediterrani

El 16 d'octubre passat, es va inaugurar oficialment, amb la presència de caps d'estat i alts dignataris, la nova biblioteca d'Alexandria. Qualificada d'ocell fènix, la biblioteca entra novament en funcionament mil sis-cents anys després de la destrucció de la seva predecessora.

L'antiga biblioteca d'Alexandria va ser fundada cap a l'any 295 aC per Ptolemeu I, general d'Alexandre el Gran, aconsellat per savis grecs com Èudox i Demetri de Falèron, que en va ser el primer director i bibliotecari.

La biblioteca va ser una de les més grans i importants de l'antiguitat. Associada a la investigació científica i situada al costat del *Museion*, va ser freqüentada per savis com Euclides, Heròfil, o Apol·loni de Perga. S'enviaven emissors arreu del món per localitzar i comprar llibres i biblioteques i, tanmateix, la col·lecció s'ampliava per mètodes que avui considerariem expeditius i poc ortodoxos: les naus i els viatgers que passaven pel port d'Alexandria eren obligats a deixar els manuscrits originals a canvi, sembla, de còpies. En els manuscrits originals s'anotaven els noms dels antics propietaris i eren registrats i classificats abans de passar a dipòsit per a la seva utilització posterior. Les fonts històriques parlen d'un fons de set-cents mil volums.

La biblioteca va ser destruïda l'any 47 aC, podríem dir que accidentalment. Juli Cèsar, per escapar d'un setge al qual estava sotmès, va incendiar les seves pròpies naus que es trobaven al port; el foc es va estendre al moll i, d'aquí, a la resta de la ciutat, afavorit pel mateix urbanisme d'Alexandria. Les flames van reduir a cendres la gran majoria del saber acumulat pels ptolemaics, i posteriors atacs van acabar definitivament amb la Gran Biblioteca.

La idea de reviure l'antiga biblioteca va néixer cap als anys setanta. El 1988, es va col·locar la primera pedra per a la nova construcció, ubicada molt a prop d'on se suposa que hi havia l'antiga. Aquesta nova biblioteca neix amb l'objectiu de ressuscitar l'esperit de l'antic centre del saber ptolemaic i compendiar tot el coneixement de la humanitat.

L'edifici, dissenyat per l'estudi noruec d'arquitectes Snohetta, és un enorme cercle inclinat –com si fos la part superior d'un cilindre torçat mig enterrat a terra– que mira al mar. A l'entrada hi ha una plaça amb dotze oliveres, un planetari esfèric i un passadís per a vianants obert entre els edificis. El sostre, inspirat en un microxip d'ordinador que simbolitza el futur, està

realitzat amb alumini i vidre. La resta de l'edifici circular està rodejat per un estany d'aigua. El mur exterior s'ha cobert amb plaques de granit extret de les pedreres d'Assuan i decorat amb baixos relleus a base de lletres de tots els alfabetos del planeta al llarg de totes les èpoques. En el mateix edifici hi ha també tres museus i diverses sales d'exposicions.

A la sala de lectura les taules estan situades de forma esglaonada i encarades a uns grans finestrals davant la platja, amb una capacitat per a dos mil lectors.

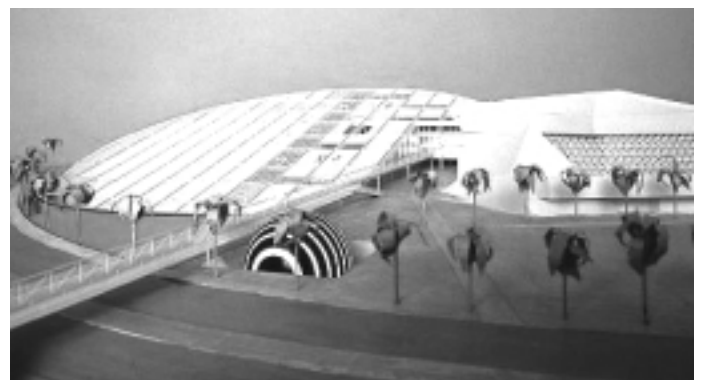
La biblioteca es divideix en diferents seccions: biblioteca principal o universal; Taha Hussein Library, que ofereix els seus serveis als discapacitats visuals; biblioteca per a joves (12-18 anys); per a nens (6-12 anys); biblioteca d'audiovisuals, multimèdia i música; sala de microfilms; sala de manuscrits i sala de llibres rars (llibres publicats abans de 1920, edicions facsímils, edicions numerades i llibres amb dedicatòries; l'accés a aquesta sala és limitat als investigadors).

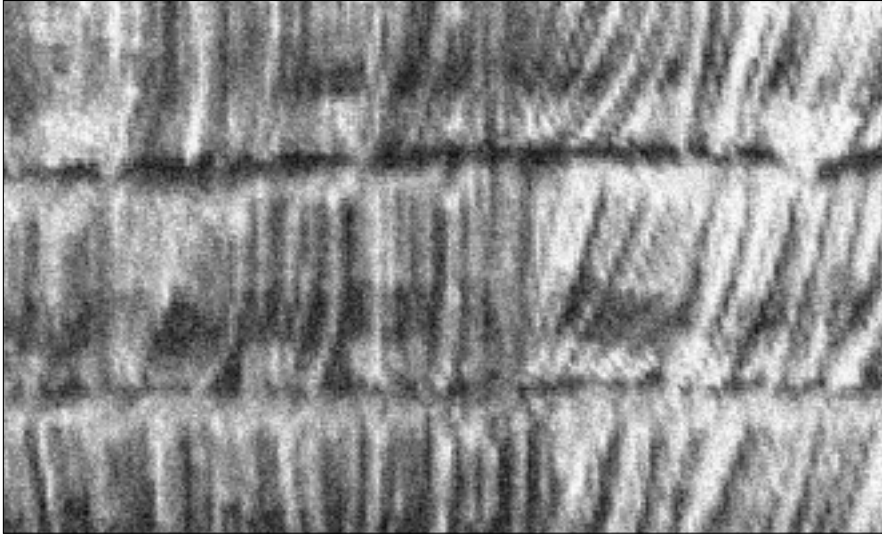
El tractament catalogràfic del fons es basa en normatives internacionals, s'aplica l'AACR2 per als encapçalaments, es classifica segons el Dewey Decimal Classification System, i la descripció segueix el format MARC21. El programa d'automatització és VTLIS VIRTUA.

La biblioteca té sis-cents persones en plantilla. El cost d'aquest complex ha estat d'uns 250 milions de dòlars.

Mentre no pugueu anar a visitar-la, podeu consultar <http://www.bibalex.gov.eg/>

Muntsa Busquets
Teresa Santos
UTP

El Graduat Superior d'Arxivística i Gestió de Documents, una iniciativa pionera

La Universitat Autònoma de Barcelona ha iniciat enguany una nova titulació, el Graduat Superior d'Arxivística i Gestió de Documents, que pal·liarà la mancança existent en l'ensenyament universitari espanyol d'uns estudis superiors especialitzats en arxivística. Aquesta és una iniciativa pionera a l'Estat espanyol, ja que no existeix cap titulació superior d'arxivística. L'ensenyament d'aquesta matèria es reduïa a cursos de formació continuada promoguts per les associacions professionals, o a cursos de tercer cicle que, si bé han permès fins avui formar els professionals que actualment treballen als arxius, no permeten consolidar una formació permanent i continuada, ni tampoc potenciar unes línies de recerca cada vegada més imprescindibles per tal de poder donar resposta a les demandes del món laboral.

La UAB, fidel a la seva política d'incentivar estudis de futur que han estat pioners a l'Estat espanyol (recordem l'actual Llicenciatura de Ciències Ambientals, que es va iniciar com una titulació pròpia a la UAB), ha donat suport a aquesta iniciativa, promoguda i impulsada per l'Associació d'Arxivers de Catalunya, facilitant la posada en marxa d'aquesta nova titulació, que neix com un títol propi emmarcat en la Fundació Universitat Autònoma de Barcelona.

Així doncs, la FUAB ha creat, amb una aposta decidida per la consolidació d'aquests estudis i amb la col·laboració de l'Associació d'Arxivers de Catalunya i el suport de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, la Direcció General de Patrimoni Cultural, la Diputació de Barcelona, Tecnodoc, Baratz i El Periódico, l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents (ESAGED). La missió de l'ESAGED és esdevenir un centre de formació, recerca i consultoria pensat per als estudiants que volen adquirir coneixements en arxivística, per als professionals del sector que necessiten una formació continuada per fer front a l'evolució constant del món de la informació, i també per a les empreses i organitzacions que

requereixen una major eficiència en la gestió de la informació corporativa.

La primera actuació de l'ESAGED ha estat impulsar el títol de Graduat Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. El Graduat és una titulació de segon cicle (amb una durada de dos anys), que ofereix seixanta places per a promoció. L'objectiu que pretén és formar uns professionals que adquireixin una notable expertesa en la gestió de documents històrics i administratius, en un context presidit per la innovació tecnològica i la qualitat del servei. Per això, el pla d'estudis dibuixa una formació interdisciplinària i plural on l'estudiant adquireix coneixements d'arxivística i gestió documental (organització, tractament, accés, preservació i explotació de la informació), de les tipologies de fons, documents i suports, de tècniques de gestió, màrqueting i difusió, de tecnologies de la informació i la comunicació, i també de tècniques d'arxivística avançada (gestió electrònica de documents). La metodologia d'estudi combina les sessions teòriques i pràctiques de les assignatures més el pràcticum de fi de carrera. Els estudiants tenen garantida la realització de pràctiques en arxius públics i privats.

Enguany, el curs 2002-2003 ha començat la primera promoció amb 52 alumnes. L'èxit de la convocatòria avala en certa manera la posada en marxa dels estudis. D'altra banda, les expectatives del mercat laboral són bones. L'impacte de la societat del coneixement ha propiciat un gran desenvolupament de la metodologia arxivística, que ha eixamplat el seu camp d'actuació i ha obert noves expectatives d'ocupació, no només a l'administració pública sinó també a l'empresa privada. El nostre objectiu, doncs, és respondre a les expectatives creades oferint un ensenyament de qualitat i una bona comunicació amb el món laboral per tal de donar sortida professional als nostres alumnes.

Recursos web sobre arxivística i documentació

Com les altres biblioteques de la UAB, la Biblioteca de Ciències de la Comunicació i Hemeroteca General compila recursos d'Internet relacionats amb les matèries que s'ensenyen a la facultat corresponent. Com a suport de la nova titulació que ofereix l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents (<http://www.escolaarxivistica.com/>), la Biblioteca ha renovat i ampliat les pàgines web referents a documentació, biblioteques i arxius, que trobareu a <http://www.bib.uab.es/comunica/docume.htm>. Esmentarem a continuació els recursos especialitzats en arxivística continguts en aquesta adreça.

Guies de recursos. La més completa és Unesco Archives Portal, que, a més, inclou un directori internacional i un noticiari de novetats; disposa d'un motor de cerca intern. L'Arxiu Virtual té els vessants català, espanyol i europeu-comunitari; està especialitzat en legislació i altres documents normatius (per exemple, directrius catalogràfiques) i, a més, inclou enllaços a articles diversos. Archiweb és més modest i d'abast més espanyol.

Bibliografies. Un catàleg especialitzat de llibres, revistes i audiovisuals, amb un bon formulari de cerca, és el BARC, de la Biblioteca del Centre d'Informació Documental d'Arxius (Ministeri d'Educació, Cultura i Esport). Per obtenir referències i resums d'articles publicats en revistes i obres col·lectives, cal recórrer a les bases de dades. Arrepleguem material de tot el món: la LISA (Library and Information Science Abstracts), molt important i de consulta restringida a usuaris de la UAB; i Datathèque, de la Universitat de Salamanca. ISOC-Biblioteconomia y Documentación referencia només articles apareguts en publicacions espanyoles. La versió a Internet d'aquesta última només es pot consultar en part, però a la xarxa de CD-ROM de la UAB podeu consultar-la en versió completa, com a part de la base de dades del CSIC.

Directoris. Enllacen amb arxius de tot el món: Ancora, Archiefnet, Archives and Manuscripts Collections i Repositories of Primary Sources; aquest darrer és el més detallat. Archiespa és un directori d'arxius espanyols.

Organitzacions professionals. A escala mundial, tenim el Consell Internacional d'Arxius (ICA). Amb abast territorial: l'Associació d'Arxivers de Catalunya, l'ANABAD espanyola i les associacions d'arxivers de França (AAF), Itàlia (ANAI), el Canadà (ACA) i els Estats Units (SAA).

Gestió dels arxius de les administracions públiques. A la nostra web hem assenyalat els organismes que presenten més aspectes d'interès: els de la Unió Europea, Bèlgica, França, Itàlia, Portugal, el Regne Unit i els Estats Units. Aquest darrer (NARA) està especialment desenvolupat i inclou diverses exposicions virtuals. Les adreces dels altres es troben fàcilment als directoris que hem esmentat abans. A Espanya, és competència de la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, que a la seva web inclou interessants exposicions de documents històrics i visites virtuals dels arxius de Simancas, Índies i Corona d'Aragó. La informació relativa al Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya

es troba dins la web del Departament de Cultura; inclou un bon directori-cercador d'arxius catalans. També és recomanable la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques de la Generalitat Valenciana.

Revistes digitals. Destaquem, en català, dues revistes d'accés lliure que també es publiquen en paper: *Arxius*, butlletí informatiu trimestral del Departament de Cultura; *Ligall*, que reproduïx alguns dels articles (no tots) apareguts a l'anuari de l'Associació d'Arxivers de Catalunya. En anglès, i restringit als usuaris de la UAB, tenim des de 1997 *Archives and Museums Informatics*, que continua amb el títol *Archival Science*.

Llistes de discussió. N'esmentarem només una, en castellà: Arxiforum, que forma part de la Red IRIS, la xarxa de recerca científica del CSIC i del Ministeri de Ciència i Tecnologia.

Arxius virtuals. Dins la secció de Bibliologia i Cultura Escrita (<http://www.bib.uab.es/comunica/bibgal.htm>), recollim dos directoris: Library and Archival Exhibitions on the Web i UNESCO/IFLA Directory of Digitized Collections. Com a exemple especialment atractiu, hi figura també ARCHIM, base de dades d'imatges del Centre Historique des Archives Nationales (París).

En general, recomanem la consulta freqüent de les pàgines web de la UAB, ja que poden estalviar moltes consultes a documents en paper, on sovint la informació està menys actualitzada. Mitjançant el correu electrònic, us invitem a col·laborar en el seu manteniment. Especialment, agraiem la notificació de canvis d'adreces URL, recursos desapareguts i propostes de nous enllaços.

Les universitats en el món dels arxius

El mes de juliol de l'any 2001, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei d'Arxius i Documents de Catalunya, que substitueix l'anterior Llei d'Arxius de l'any 1985. Com se'ns informa en el preàmbul, els motius que van recomanar redactar i aprovar aquesta nova llei es deuen, sobretot, als importants canvis que s'han produït durant aquests quinze anys en matèria d'arxius i documents: el nombre d'arxius s'ha multiplicat per deu; s'ha configurat una administració pública transparent i democràtica basada en una correcta organització i accés als documents i arxius; la influència que exerceix el constant desenvolupament de les tecnologies de la informació i la comunicació en els arxius i en la gestió documental; i la necessitat d'establir una normativa bàsica comuna a tots els arxius dels països.

L'Arxiu General i Registre de la UAB, des de l'any 1990, en què va iniciar les seves tasques, fins avui, ha participat en aquest desenvolupament dels arxius. Ja l'any 1997 es va aprovar el Reglament dels Arxius de la Universitat Autònoma de Barcelona (Junta de Govern de 22/09/1997). En aquell moment, es van vincular les unitats de registre i d'arxiu en un únic servei tenint en compte les funcions transversals dels arxius en l'organització de l'administració. Com diu la Llei d'Arxius i Documents de Catalunya: «Els arxius no tan sols són una de les fonts primàries i primordials d'informació per preservar la memòria històrica de Catalunya, sinó que també són la base que ha de fer possible un sistema de gestió dels documents i de la informació de les administracions públiques». [...] «L'arxiu ha d'incidir en tots els àmbits dels processos que concerneixen els documents, des que s'han concebut fins que s'eliminen o es decideix conservar-los permanentment».

Durant aquest període també s'ha produït la creació i el desenvolupament de la majoria d'arxius a les universitats catalanes. Fruit de la col·laboració entre aquests arxius, s'ha pogut avançar en els diferents aspectes de la pràctica arxivística partint d'una metodologia comuna: la utilització de sistemes integrats de gestió dels documents i dels arxius. Aquests sistemes es basen en una classificació integrada per identificar els documents, en un calendari de conservació i eliminació dels documents que permeti conèixer el destí dels documents quan perdin els valors pels quals van ser creats, i una descripció mecanitzada que permeti la recuperació ràpida i eficaç dels documents.

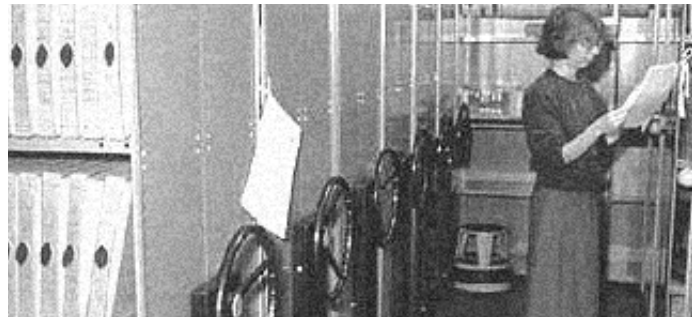
Un exemple d'aquesta col·laboració entre els arxius de les universitats catalanes el trobem en el Grup d'Avaluació i Tria de Documents de les Universitats (GATDU). Aquest grup, que forma part de la Comissió Nacional d'Avaluació i Tria de Documents de la Generalitat de Catalunya (CNATD), ha avançat significativament en l'avaluació de les sèries documentals que produeixen les universitats per establir els diferents períodes de conservació o la seva eliminació definitiva. A més, distingeix entre uns documents que són essencials per a les universitats (com poden ser les actes de notes, les actes del claustre o les del consell de govern) i d'altres que només tenen un valor primari de tipus administratiu.

Tot això ha permès que els arxius de les universitats figurin a la nova llei d'arxius i documents com a integrants del Sistema d'Arxius de Catalunya, conjuntament amb els arxius més destacats del país. Formar part del Sistema d'Arxius de Catalunya és un reconeixement que comporta també unes obligacions de tipus tècnic en les quals l'Arxiu General i Registre de la UAB ja està treballant.

D'altra banda, la col·laboració entre els arxius de les universitats s'ha estès a la resta de l'Estat espanyol. Mitjançant la Conferència d'Arxivers d'Universitats, un grup emmarcat dins la Conferència de Secretaris Generals de la CRUE, s'estableixen diferents grups de treball que permeten l'elaboració de recomanacions i manuals sobre aspectes generals de la problemàtica amb els documents i sobre les funcions dels arxius a les universitats.

Aquestes diverses col·laboracions, que també es produeixen a escala internacional mitjançant la Secció d'Arxius d'Universitats i Ciència (SUV), del Consell Internacional d'Arxius (CIA/ICA), es justifiquen sobretot pels reptes que té plantejats actualment la gestió dels documents i dels arxius. La gestió i l'organització diària de l'ús dels documents electrònics, la conservació i recuperació dels documents en diversos suports llegibles per màquina, fer compatible la protecció dels documents que contenen dades confidencials amb les polítiques d'accés i transparència informativa, són aspectes que generen unes problemàtiques que difícilment es poden resoldre sense establir línies de col·laboració a diferents nivells.

Però també cal que aquests reptes no facin perdre de vista els objectius d'un arxiu general universitari: recollir, organitzar i custodiar els documents generats per les funcions de la universitat. Efectivament, es tracta dels documents generats per la docència, l'estudi i la recerca, però també de tots aquells documents que mostren les activitats dels membres de la comunitat universitària més enllà d'aquestes funcions que la universitat té encomanades. Recollir i conservar els documents generats per associacions d'estudiants, entitats culturals, esportives, grups de cooperació, voluntariat, solidaritat... permetrà que, en el futur, es coneguin tots els matisos i tota la riquesa social i cultural de la universitat actual.

Algunes adreces electròniques d'interès:

http://www.unesco.org/webworld/portal_archives/pages/Archives/Universities_and_Research_Institutions_Archives/: portal de la UNESCO sobre arxius d'universitats i centres de recerca.

http://www.usyd.edu.au/su/archives/ica_suv/: secció d'Arxius d'Universitats i Centres de Recerca del Consell Internacional d'Arxius (CIA/ICA).

http://europa.eu.int/historical_archives/dlm_forum/index_en.htm: forum interdisciplinari de la Unió Europea sobre la preservació i l'accés als documents llegibles per màquina.

<http://www.crue.org/>: Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles, conté la secció arxius de les universitats espanyoles.

<http://cultura.gencat.net/arxius/>: els arxius a la Generalitat de Catalunya

<http://www.arxiviers.com>: l'Associació d'Arxiviers de Catalunya

El Servei d'Arxius de Ciència

El Servei d'Arxius de Ciència és un programa patrocinat per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica i finançat per l'Institut d'Estudis Catalans. També hi dona suport la Universitat Autònoma de Barcelona, a través del Centre d'Estudis d'Història de les Ciències, i l'Arxiu General, encara que és obert a la participació d'altres institucions i universitats. Integren la Comissió Gestora del Servei d'Arxius de Ciència un grup de científics, historiadors de la ciència i arxivistes que comparteixen l'interès pel patrimoni de la ciència contemporània. El Servei d'Arxius de Ciència no disposa d'una seu pròpia ni és en si mateix un arxiu, sinó un instrument per canalitzar els fons dels científics catalans vers la xarxa d'arxius, com també un punt de recollida i distribució d'informació.

El Servei d'Arxius de Ciència neix amb la voluntat de contribuir a la conservació i la difusió del patrimoni documental de la ciència, la tecnologia i la medicina contemporànies a Catalunya i, en general, dins les terres de parla i cultura catalanes. L'activitat científica genera una documentació molt diversa que no sempre troba el camí de l'arxiu. Entre aquesta documentació, recollida en diversos suports, ocupa un lloc privilegiat la correspondència, però també hi trobem quaderns de laboratori, esborranys de publicacions, actes de comissions o grups de treball, instruments, maquetes i projectes, fotografies, etc. Els arxius institucionals recullen part d'aquest material, però una part substancial resta en mans de l'investigador, que a la fi de la seva carrera pot qüestionar la utilitat i el destí d'aquest material documental. A Catalunya no s'ha fet cap esforç sistemàtic per localitzar i conservar els arxius personals dels científics, però aquests arxius seran determinants per preservar la memòria de la ciència al nostre país.

El Servei d'Arxius de Ciència té com a objectius:

1. Reunir informació sobre els arxius existents de científics dins les terres de parla i cultura catalanes: localització, contingut i estat de classificació, accés a la consulta...
2. Contribuir al tractament d'aquells fons que ja han estat dipositats en un arxiu, biblioteca o museu, però que no disposen d'instruments de referència.
3. Assessorar persones i institucions sobre el dipòsit i la gestió del patrimoni documental de caràcter científicotècnic.
4. Fomentar la conscienciació pública de la importància d'aquest patrimoni.
5. Difondre la informació recollida i l'estat dels projectes empresos a través d'Internet i de publicacions.

El Servei d'Arxius de Ciència comença les seves activitats a partir d'una sèrie de projectes pilot, com ara l'inventari del fons de l'enginyer Esteve Terradas (1883-1950), a l'Institut d'Estudis Catalans, o la presentació en línia del catàleg del fons del matemàtic Ferran Sunyer i Balaguer (1912-1967), a la Biblioteca de Ciències i Enginyeries de la Universitat Autònoma de Barcelona. El Servei també intenta identificar fons d'interès de naturalistes o investigadors en ciències biomèdiques per possibilitar-ne la recuperació. Finalment, el Servei d'Arxius de Ciència sol·licitarà informació als arxius, biblioteques o museus que conserven fons de científics.

La idea de crear una unitat d'arxiu de ciència té importants precedents en altres països. A Europa, aquestes iniciatives estan coordinades pel grup CASE (Cooperation on Archives of Science in Europe), format per arxivistes i historiadors que promouen el desenvolupament dels arxius dels científics europeus contemporanis i comparteixen informació sobre les iniciatives en curs a diferents països. Aquest grup, coordinat per la National Cataloguing Unit for the Archives of Contemporary Scientists, creada al Regne Unit el 1987 amb el patrocini de la Royal Society, edita un full informatiu (*newsletter*) des del 1998. El Servei d'Arxius de Ciència està representat a la CASE.

Podeu obtenir més informació sobre el Servei d'Arxius de Ciència adreçant-vos a Xavier Roqué (xavier.roque@uab.es, Centre d'Estudis d'Història de les Ciències, Facultat de Ciències, Universitat Autònoma de Barcelona), o a Antoni Borfo (antoni.borfo@uab.es, Arxiu General, Edifici del Rectorat, Universitat Autònoma de Barcelona). També podeu consultar la pàgina web provisional del Servei, a l'adreça <http://www.uab.es/~cehic/serveidarxiusdeciencia/>

Bibliografia bàsica

Direction des Archives de France. *Les archives personnelles des scientifiques: Classement et conservation*. Paris: Archives Nationales, 1995.
 Peter Harper. *Guide to the Manuscript Papers of British Scientists Catalogued by the Contemporary Scientific Archives Centre and the National Cataloguing Unit for the Archives of Contemporary Scientists, 1973-1993*. Bath: NCUACS, 1993.
 Xavier Roqué. «Scientific archives in Catalonia: New Servei d'Arxius de Ciència». *CASE Newsletter*, núm. 4 (desembre de 1999).
<http://www.bath.ac.uk/ncuacs/case/casen14.htm>

Els arxius de ciència a Internet

<http://www.bath.ac.uk/ncuacs/>
 Adreça de la National Cataloguing Unit for the Archives of Contemporary Scientists, un dels serveis d'arxiu de ciència pioners a Europa.
<http://www.bath.ac.uk/Centres/NCUACS/case.htm>
 Adreça del grup CASE (Cooperation on Archives of Science in Europe), on es poden llegir els fulls informatius (*newsletter*) apareguts fins ara i la llista de membres.
<http://www.cnrs.fr/Archives/ARISC/index.htm>
 Adreça dels Archives Issues des Sciences Contemporaines, on es troba informació sobre les iniciatives en curs a França que tenen per objecte els arxius de la ciència contemporània. Inclou una secció de textos en línia.
<http://www.aip.org/history/icos.htm>
 Adreça de l'International Catalog of Sources for History of Physics and Allied Sciences, que depèn de l'American Institute of Physics.
http://www.usyd.edu.au/su/archives/ica_suv/
 Adreça de l'International Council on Archives, Secció d'Universitats i Recerca, que inclou directrius sobre els arxius de ciència i tecnologia contemporànies.

EXPOSICIONS Virtuals

Periodicament la Biblioteca realitza exposicions bibliogràfiques sobre afamades (persones i fets històrics) o sobre temes que són d'interès dels nostres usuaris. L'estructura de l'exposició és:

Un dossier de l'exposició consultable des d'aquesta pàgina o en versió impresa a la Biblioteca.

Una selecció de documents sobre el tema exposats a la vitrina de la Sala de Reunions (Edifici B).

Hipatia UAB

Exposició actual: Ramón María del Valle-Inclán

2002	El Carlino gener 2002 El Sacral capçaler febrer 2002 Josep Rovinsky L'origen del març 2002 Festes catalanes d'època abril 2002 Gaudí maig 2002 L'Urbà i juny 2002 Victor Hugo juliol 2002 El Lloc de Santesteban novembre 2002
2001	L'Escola d'Ortografia setembre 2001 Josep Jauriol i Lladó octubre 2001 L'Imperi d'Espainya març-abril 2001 Gisela Vardí juny-juliol 2001 El Sarcòfag setembre 2001 Josep de Mas i Gual octubre 2001 Enric de Guzmán desembre 2001
2000	L'Occità Catalana gener 2000 La Biblioteca d'Humanitats: un univers d'imatges i sons abril 2000 Ella, veig maig 2000 Ramón María del Valle-Inclán maig 2000 Principi d'època juliol 2000 La Història d'època setembre 2000 Clotilde de Sant'Elia octubre 2000 Sàbia Humanitats novembre 2000 Fets i Documents novembre-desembre 2000 El Franciscà novembre-desembre 2000
1999	Vila 1878-1888 gener 1999 Catalunya 1728-1763 febrer 1999 La Sibil·la març 1999 Miquel Martí i Pol abril 1999 Marta Mata maig 1999 La Festa de Bonaventura juny 1999 Josep Pla octubre 1999 (2a ed. març de 2000) Teo Valls octubre 1999

Darreres exposicions

Algunes de les biblioteques de la UAB elaboren periòdicament el que s'anomenen exposicions bibliogràfiques, que es poden consultar a través d'Internet i sovint als expositors exteriors de cada seu. Són un intent de fer conviure el món de la imatge i el de la lletra; el de la biblioteca presencial i el de la virtual. Les temàtiques són diverses, però connecten per continguts amb els fons de cadascuna d'elles, i la tria té molt a veure amb fets informativament parlant vigents o històricament memorables.

Les podeu consultar a través de la pàgina principal de cada biblioteca, o bé a les adreces que us adjuntem:

Biblioteca d'Humanitats

José Agustín Goytisolo
<http://hipatia.uab.es/exposicions/goytisolo/entrada.html>

Poetes catalans d'ara
<http://hipatia.uab.es/exposicions/poesiacatalana/poetesdara.htm>

Gaudí
<http://hipatia.uab.es/exposicions/gaudi/principal.htm>

Lineal B
<http://hipatia.uab.es/exposicions/linealb/portada.htm>

Victor Hugo
<http://hipatia.uab.es/exposicions/vh/portada.htm>

Biblioteca de Ciències i Enginyeries

Cristal·lografia: Powder Diffraction File
<http://www.bib.uab.es/ciencies/cristall.htm>

L'òptica, una ciència interdisciplinària
<http://www.bib.uab.es/ciencies/optica/optica.htm>

Biblioteca de Ciències Socials

Economia ecològica i Ecologia industrial: el treball de Robert U. Ayres
<http://www.bib.uab.es/socials/bayres.htm>

Seguretat en el Treball
<http://www.bib.uab.es/socials/briscos.htm>

La Violència Familiar
<http://www.bib.uab.es/socials/bviolencia.htm>

Llei d'Acollida a la Gent Gran
<http://www.bib.uab.es/socials/bgentgran.htm>

Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

Barcelona, valors afegits
http://www.portalcomunicacion.com/bcn2002/va_cat/index.html

Cultura en viu
<http://www.blues.uab.es/cultura/expocev.htm>

